

Kuntien järjestöyhteistyön kartoituksen raportti

Sisällysluettelo

1. Yhteistyörakenteet	2
2. Järjestöjen toimintaedellytysten tukeminen.....	3
2.1.Tilat	3
2.2. Järjestöavustukset	4
3. Järjestötoiminnasta tiedottaminen	5
4. Järjestöt kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä	6
5. Kunta- järjestöyhteistyön kokonaistilanne	7
6. Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne –hankkeen aikaansaama muutos kunnissa.....	8
7. Järjestöystävällinen Pohjois-Pohjanmaa	9
8. Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne -hanke	9

Pohjois-Pohjanmaan järjestö rakenne –hanke

Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys

Pohjois-Pohjanmaalla on saavutettu kolmen vuoden aikana erinomaisia tuloksia kunta-järjestöyhteistyössä. Hankkeen myötä yhteistyö kunnan ja järjestöjen välillä on parantunut 23 ja pysynyt samana kuudessa kunnassa viimeisen kolmen vuoden aikana. Vuoden 2020 kunta järjestöyhteistyön kartoitukseen saatiin vastaukset 29 kunnasta (pl. Reisjärvi).

1. Yhteistyörakenteet

Pohjois-Pohjanmaan järjestö rakenne –hankkeen aloittaessa elokuussa 2017 nimetty järjestöyhdyshenkilö löytyi seitsemästä Pohjois-Pohjanmaan kunnasta. **Hankkeen toiminnan myötä nimettyjä järjestöyhdyshenkilöitä löytyy nyt 27 kunnasta.**

Yhteiset tapaamiset kunnan ja yhdistysten välillä oli lisääntynyt viimeisten kolmen vuoden aikana 20 kunnassa ja seitsemässä kunnassa tapaamisten määrä on pysynyt samana.

Järjestöyhdyshenkilön nimeämisellä tai olemassa ololla sekä yhdistysten tapaamisilla (kunnan järjestämät ja koolle kutsumat yhdistysillat, yhteisöillat, yhdistyskahvit jne.) on vastaajien mielestä ollut seuraavanlaisia vaikutuksia kunnan ja yhdistysten väliseen yhteistyöhön:

- Yhdistyksiä pyydetään mukaan toiminnan ja tapahtumien järjestämiseen (22 kunnassa)
- Yhdistysten on helppo lähestyä kuntaa yhteistyöaikeissa (20)
- Yhdistyksiä pyydetään mukaan kunnan kehittämiseen, esim. kuntastrategian, hyvinvointikertomuksen tai hyvinvointisuunnitelman laatimiseen (19)
- Järjestöavustuksista tiedotetaan järjestöille hyvin (17)
- Yhdistystoimijat ovat tutustuneet toisiinsa ja toistensa toimintaan (16)
- Järjestöavustuksiin liittyviä käytäntöjä on saatu selkeytettyä (16)
- Yhdistykset voivat osallistua palveluiden kehittämiseen esim. palautteiden antamisen, kuulemisten, yhteiskehittämisen, kansalaisraatien tai kokemustoiminnan avulla (15)
- Yhdistysten välinen yhteistyö on lisännyt yhdessä järjestettävää toimintaa (15)

- Yhdistysten järjestämän toiminnan ja/tai tapahtumien päällekkäisyydet ovat vähentyneet (12)
- Yhdistysten käytössä olevia tiloja on lisätty (12)
- Yhdistysten tilojen käyttöön liittyviä käytäntöjä on saatu selkeytettyä (10)
- Yhdistysten merkitys on selkiytynyt kunnan virkamiehille ja/tai luottamushenkilöille (10)
- Käytössä olevista tiloista tiedotetaan järjestöille hyvin (5).
- Järjestöavustuksien määrää on lisätty (4)

2. Järjestöjen toimintaedellytysten tukeminen

2.1. Tilat

Pohjois-Pohjanmaan kunnista neljä tarjoavat kaikki tilat maksutta järjestöille. Viidessä kunnassa kaikki tilat ovat järjestöille maksullisia. Pohjois-Pohjanmaan kunnat tarjoavat järjestöille **maksutta** seuraavanlaisia tiloja käyttöön.

- Kirjaston kokous- ja ryhmätilat (14 kuntaa)
- Kunnantalon kokoustilat tai vastaavat (12 kuntaa)
- Nuorisotilat (12)
- Yhdistyksien kokoontumispaikka esim. järjestöalo (8)
- Liikuntatilat alle 18-vuotiaille (10), liikuntatilat kaikille (6), liikuntatilat senioreille (4)
- Juhlatilat, auditoriot ja konserttitalit (2)
- Vanhus- ja vammaistoiminnan tilat (2).

Kunnat tarjoavat myös muita tiloja maksutta järjestöjen käyttöön mm. sosiaali- ja terveystoimen tiloja sote-toimintaa tukevalle toiminnalle, työtiloja kunnantalolta, hiihtomajoja ja ulkoliikuntatiloja.

Yhdistyksille maksuttomien tilojen määrää on lisännyt seitsemän kuntaa viimeisen kolmen vuoden aikana.

Maksuttomien tilojen lisäämisellä on ollut vastaajien mielestä mm. seuraavanlaisia vaikutuksia yhdistyksien toimintaan:

”Toiminta monipuolistunut ja aktivoitunut ja osallistujamäärät ovat kasvaneet.”

”Toiminta aktivoitunut ja saanut enemmän näkyvyyttä ja vaikuttavuutta”

”Yhdistykset käyttävät enemmän maksuttomia tiloja”

”Kokoustilojen käyttö lisääntynyt”

”Positiivista palautetta on tullut ilmaisista tiloista. Helpottaa kokousten järjestämistä ja etenkin, kun ne ovat ilmaisia, niin eivät rasita yhdistysten taloutta.”

2.2. Järjestöavustukset

Kaikki kunnat myöntävät avustuksia järjestöille. **Yhdistyksille maksettavien avustuksien määrä on noussut viimeisen kolmen vuoden aikana seitsemässä kunnassa.** Yhdistyksille maksettavien avustuksien määrä on pysynyt samana viimeisen kolmen vuoden aikana 20 kunnassa. Yhdistyksille maksettavat avustukset ovat vähentyneet viimeisen kolmen vuoden aikana kahdessa kunnassa.

Yhdistyksille maksettavien avustuksien määrän lisäämisellä on ollut vastaajien mielestä seuraavanlaisia vaikutuksia yhdistyksen toimintaan:

”Yhdistykset ovat aktivoituneet entisestään ja infotilaisuuksiin on osallistuttu runsain joukoin. Uusia hakijoita on tullut.”

”Toiminta-avustus jaetaan osallistavan budjetoinnin keinoin ikäkausiverkostoissa eli yhdistykset tekevät esityksen sen jakamisesta. Tämä lisännyt yhdistysten välistä yhteistyötä.”

”Kuntaan tullut uusi avustusmuoto yhdistyksille; hyvinvointiavustus”

Yhdistyksille maksettavien avustusten leikkaaminen on noussut esiin viimeisen vuoden aikana seitsemässä kunnassa. Avustusmäärärahoista ja niiden leikkaamisesta keskusteltaessa on tärkeää muistaa, että eri alojen järjestöjen toiminta perustuu *aktiivisten asukkaiden* haluun toimia ja vaikuttaa itselle tärkeiden asioiden hyväksi. Pienten vapaaehtoisjärjestöjen kohdalla avustuksella voi olla ratkaiseva merkitys toiminnan toteuttamiselle. Suuremmilla järjestöillä avustus voi olla edellytys sille, että toimintaan saadaan kansallista tai kansainvälistä rahoitusta. Juhani Laasasen (2011) tutkimuksen mukaan järjestöjen vapaaehtoistoimintaan sijoitettu euro tuottaa noin kuusinkertaisen tuotoksen. Järjestötoiminta näyttäytyy siis *kaupungin tuloja kasvattavana tekijänä*. Lisäksi avustukset antavat vahvan viestin siitä, että järjestöjen kuntalaisten hyväksi toteuttamaa yleishyödyllistä toimintaa arvostetaan.

Yhdistysten avustushausta tiedottaminen oli lisääntynyt 17 kunnassa viimeisen kolmen vuoden aikana. Avustusasioista tiedottamisen lisääminen on vaikuttanut yhdistysten toimintaan seuraavanlaisesti:

”Lisännyt hakemusten määrää kahtena edellisenä vuonna. Myös hakemusten moninaisuus on lisääntynyt.”

”Aktivoi toimintaa”

”Uusia toimijoita on aktivoitunut”

Yhdistykset raportoivat myönnettyihin järjestöavustuksiin liittyen seuraavanlaisia asioita. Yhdeksässä kunnassa yhdistykset raportoivat järjestöavustuksiin liittyen tapahtumaan/tilaisuuteen/toimintaan osallistuvien määrän, käytettyjen vapaaehtois- ja talkootuntien määrän ja avustuksen kohteena olevan toiminnan kokonaiskustannukset (kunnan avustuksen osuus kokonaiskuluista). 11 kunnassa yhdistykset raportoivat järjestöavustuksiin liittyen tapahtumaan/tilaisuuteen/toimintaan osallistuvien määrän ja avustuksen kohteena olevan toiminnan kokonaiskustannukset (kunnan avustuksen osuus kokonaiskuluista). Kolmessa kunnassa yhdistykset raportoivat järjestöavustuksiin liittyen avustuksen kohteena olevan toiminnan kokonaiskustannuksen (kunnan avustuksen osuus kokonaiskuluista) ja kahdessa kunnassa tapahtumaan/tilaisuuteen/toimintaan osallistuvien määrän. Kahdessa kunnassa yhdistykset eivät raportoi järjestöavustuksiin liittyen mitään ja kahdessa kunnassa raportoidaan jotakin muuta kuin edellisiä asioita.

3. Järjestötoiminnasta tiedottaminen

21 kuntaa on lisännyt yhdistysten toiminnasta viestimistä kuntalaisille viimeisen kolmen vuoden aikana.

”Yhdistysten tapahtumat ovat saaneet lisää näkyvyyttä (some- ja verkkomainonta) ja näin ollen myös lisää osallistujia tapahtumiin.”

”Järjestöjen näkyvyys kaupungin viestinnässä on lisääntynyt ja lisännyt kuntalaisten tietoisuutta järjestöjen toteuttamasta hyvinvointia ja terveyttä edistävästä toiminnasta.”

”Aktivoi toimintaa ja tuonut sitä näkyvämmäksi kuntalaisille.”

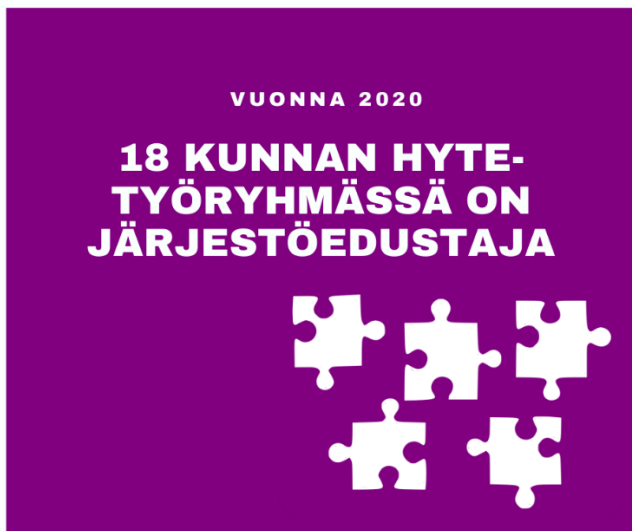
”Yhdistykset ovat saaneet tietoa ja koulutusta mm. ihmiset.fi palvelusta.”

”Tuonut näkyvyyttä yhdistystoiminnalle. Kaupungin kotisivuilla on tapahtumakalenteri, johon yhdistykset voivat ilmoittaa kaikille avoimia tapahtumia. Kuntalaistiedotteessa on ollut yhdistysten tapahtumia esillä”.

” Yhdistyksiä on aktivoitu viestimään toiminnastaan ja tapahtumista, jotta kuntalaiset löytävät yhdistykset. Ihimiset.fi on otettu käyttöön syksyllä 2019.”

4. Järjestöt kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä

Kuntien HYTE-työryhmissä on vuonna 2020 mukana järjestöedustaja 18 kunnassa (vuonna 2019 kymmenessä kunnassa ja vuonna 2017 vain kuudessa kunnassa).

Järjestöedustajan/edustajien mukana olo kunnan hyte- työryhmässä ja lisäarvo koettiin seuraavanlaisesti:

- Järjestöedustajan/edustajien mukana olo on tuonut kunnan hyte-työryhmän työskentelyyn lisäarvoa (12)
- En osaa sanoa, onko järjestöedustaja/edustajien mukana olo tuonut kunnan hyte-työryhmän työskentelyyn lisäarvoa (6)
- Järjestöedustaja ei ole tuonut lisäarvoa (1)
- Kunnan hyte-työryhmässä ei ole järjestöedustajaa (8).

Pohjois-Pohjanmaan järjestö rakenne-hanke suosittelee, että tulevaisuuden hyvinvointikertomuksissa ja -suunnitelmissa kuvattaisiin nykyistä tarkemmin 1)järjestöyhteistyön rakenteita, kuten järjestöyhdyshenkilöitä, järjestöyhteistyön käytäntöjä sekä sopimuksia järjestöjen kanssa, 2)järjestöjen toimintaedellytysten tukemista, kuten järjestöavustusten maksamista ja summia, maksuttomien tilojen tarjoamista järjestöille sekä kunnan roolia järjestötoiminnasta viestimässä (esim. ihmiset.fi-palvelua hyödyntäen) sekä 3)järjestöjen moninaisia rooleja kunnan kumppaneina hyvinvoinnin ja terveyden sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistämisen lisäksi myös mm. kokemustiedon tuottajina, kunnan kehittämistyössä, työllisyyden edistämisessä sekä kuntakuvan, viihtyisyyden ja matkailun edistämisessä.

Hankkeen suositukset hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien järjestöihin liittyvistä sisällöistä koettiin

- Tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi (13 vastaajaa)
- Osittain tarpeellisiksi ja tarkoituksenmukaisiksi (12)
- Hankkeen suositukset hyvinvointikertomusten ja -suunnitelmien järjestöihin liittyvistä sisällöistä on tarpeettomia ja käyttökeltottomia (1)
- 4 vastaaja ei osannut sanoa

Pohjois-Pohjanmaan järjestöneuvottelukunta laati Pohjois-Pohjanmaan järjestö rakenne-hankkeen esityksestä kunnille suosituksen järjestöyhteistyöstä syksyllä 2019. Kunnat käsittelivät järjestöyhteistyön suositusta kunnissa vaihtelevasti.

- Yhdistysillassa yhdessä yhdistysten kanssa (9 kunnassa)
- Kunnan jossakin lauta- tai valiokunnassa (7)
- Hyte-työryhmässä (5)
- Kunnanhallituksessa (3)
- Kunnanvaltuustossa (1)
- Kunnassa ei käsitelty suositusta ollenkaan (3)
- Yhdeksän vastaajista ei osannut sanoa, onko omassa kunnassa käsitelty järjestöyhteistyön suositusta.

Järjestöyhteistyön suosituksen käsittely on vaikuttanut kunnan toimintaan mm. seuraavanlaisesti:

”Tehtiin järjestöyhteistyöasiakirja”

”Se on helpottanut järjestöyhteys henkilön toimenkuvaa ja sitä kautta valmisteltavia asioita”

”Yhteistyö on hieman lisääntynyt kunnan ja järjestöjen välillä”

”Toiminut tsekkauslistana”

5. Kunta- järjestöyhteistyön kokonaistilanne

Kuntien järjestöyhteistyöstä vastaavista 23 on sitä mieltä, että kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö on parantunut kunnassa kolmen viimeisen vuoden aikana. Kuusi vastaajaa on sitä mieltä, että kunnan järjestöjen välinen yhteistyö on pysynyt samana. Kukaan vastaajista ei ollut sitä mieltä, että kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö olisi huonontunut.

Kunnan ja järjestöjen välisen yhteistyön parantumisesta kuvattiin mm näin:

”Toiminta on systemaattisempaa, johdettua.”

”Järjestöjen ja kunnan välinen tehtäväjako ja roolit ovat entisestään selkiytyneet”.

”Kuntaan perustettiin v. 2018 Elinvoimaryhmä, jonka keskeinen tehtävä on mm. kerätä kokemustietoa kunnan päätöksenteon tueksi.”

”Kunnan hyvinvointimalli ja uusi rahoitusmuoto (hyvinvointiavustus) on parantanut yhdistysten edellytyksiä tehdä hyvinvoinnin toimenpiteitä. Hyvinvointityöpajat ovat osoittautuneet hyväksy toimintamalliksi kerätä tietoa ja lisätä osallisuutta”.

”Järjestöt on otettu mukaan päätöksentekoon ja kunta on yhteistyössä järjestämässä järjestöjen kanssa tapahtumia. Kuntaan on nimetty järjestöyhdyshenkilö.”

”Tapaamisten myötä tunnemme toisemme paremmin ja yhteistyön tekeminen on helpompaa. Yhteistyön ansiosta on syntynyt uusia hankkeita ja toimintoja.”

6. Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne –hankkeen aikaansaama muutos kunnissa

Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne –hanke on vaikuttanut kunnan järjestöyhteistyön kehittämiseen kolmen vuoden aikana

Hankkeen vaikutukset järjestöyhteistyön kehittämiseen kunnissa

Järjestöyhteistyön tilannekuva selkiytynyt Pohjois-Pohjanmaalla (17)

Kuntien järjestöyhteistyön käytännöt ovat monipuolistuneet (20)

Hankkeen vaikutukset järjestöyhteistyön kehittämiseen kunnissa

Kunnat ovat nimenneet järjestöyhdyshenkilöitä (20)

Järjestöyhdyshenkilöiden tehtäväkuva on selkiytynyt (14)

- Järjestöyhteistyön tilannekuva Pohjois-Pohjanmaalla on selkiytynyt (20)
- Kunnat ovat nimenneet järjestöyhdyshenkilöitä (20)
- Kuntien järjestöyhteistyön käytännöt ovat monipuolistuneet (17)
- Järjestöyhdyshenkilöiden tehtäväkuva on selkiytynyt (14)
- Hankkeen tarjoama maakunnallinen järjestöyhteistyön asiantuntemus tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä (11)
- Kunnilla on aikaisempaa enemmän tietoa järjestöyhteistyön kuvaamiseksi hyvinvointikertomuksiin ja -suunnitelmiin (10)
- Vapaaehtoinen yhdistysagenttitoiminta on lisännyt kunnan ja yhdistysten välistä sekä yhdistysten keskinäistä yhteistyötä (10)
- Yhdistyksien osaaminen ja aktiivisuus on lisääntynyt hankkeen tarjoamien koulutusten kautta (9)
- Kunnan virkamiesten keskinäinen yhteistyö on järjestöyhteistyöhön liittyen lisääntynyt (8)
- Maakunnan ja kuntien sekä kuntien keskinäinen yhteistyö järjestöihin liittyen on lisääntynyt (7)
- Kunnat ovat kirjanneet järjestöyhteistyöhön liittyviä asioita asiakirjan muotoon (7)

- Järjestöneuvottelukunnan hankkeen tuella laatima suositus on vahvistanut kunnan myönteistä asennetta yhdistysyhteistyöhön (4)
- Järjestöjen toimintaedellytysten tukeminen (mm. avustukset ja tilat) kunnissa on selkiytynyt (3)
- Hanke ei ole vaikuttanut mitenkään kunnan järjestöyhteistyöhön (1)
- En osaa sanoa, miten hanke on vaikuttanut kunnan järjestöyhteistyöhön (3)

7. Järjestöystävällinen Pohjois-Pohjanmaa

Järjestörakenne -hanke edistää maakunnan ja kuntien järjestöystävällisyyttä järjestöjen yhdessä määrittelemien tavoitteiden mukaisesti. Hankkeen koordinoimaan Järjestöystävällinen Pohjois-Pohjanmaa -kampanjaan voivat osallistua kaikki maakunnassa toimivat järjestöt, kunnat sekä maakunnalliset organisaatiot. Lisätietoa kampanjasta löydät sivulta [järjestöystävällinen.fi](http://jarjestoystavallinen.fi), Facebook-sivulta [Järjestöystävällinen Pohjois-Pohjanmaa](http://jarjestoystavallinen.fi) sekä Twitteristä aihetunnisteella [#järjestöystävällinen](https://twitter.com/jarjestoystavallinen).

8. Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne -hanke

Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne -hanke kartoitti kuntien järjestöyhteistyön tilaa kuntien järjestöyhteistyötä tekeville henkilöille toteutetulla kyselyllä toukokuun 2020 aikana. Kartoitukseen saatiin vastaus kaikista muista Pohjois-Pohjanmaan kunnista, paitsi Reisjärveltä. Kartoitus on toteutettu myös vuosina 2017, 2018 ja 2019 ja kysely toteutettiin nyt viimeisen kerran tämän hankkeen aikana.

Pohjois-Pohjanmaan järjestörakenne -hankkeen tarkoituksena on tukea erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöjä maakunta- ja sote-uudistuksessa. Hanketta rahoittaa Veikkauksen tuotoilla Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA.

Hanke toimii Pohjois-Pohjanmaan kaikissa 30 kunnassa yhteistyössä kuntien järjestöyhdyshenkilöiden kanssa. Hanke kartoittaa kuntien järjestöyhteistyön tilanteen vuosittain, kouluttaa yhdistyksiä ihmiset.fi-palvelun käytössä sekä tukee koulutettuja yhdistysagenteja kunnan ja järjestöjen välisessä yhteistyössä.

Yhteystiedot

Projektipäällikkö, järjestöagentti Helena Liimatainen, 044 0190 476, helena.liimatainen@ppsotu.fi

- maakunnallinen yhteistyö
- kuntayhteistyö

Projektityöntekijä, järjestöagentti Anna Katajala, 044 1090 403, anna.katajala@ppsotu.fi

- kuntayhteistyö